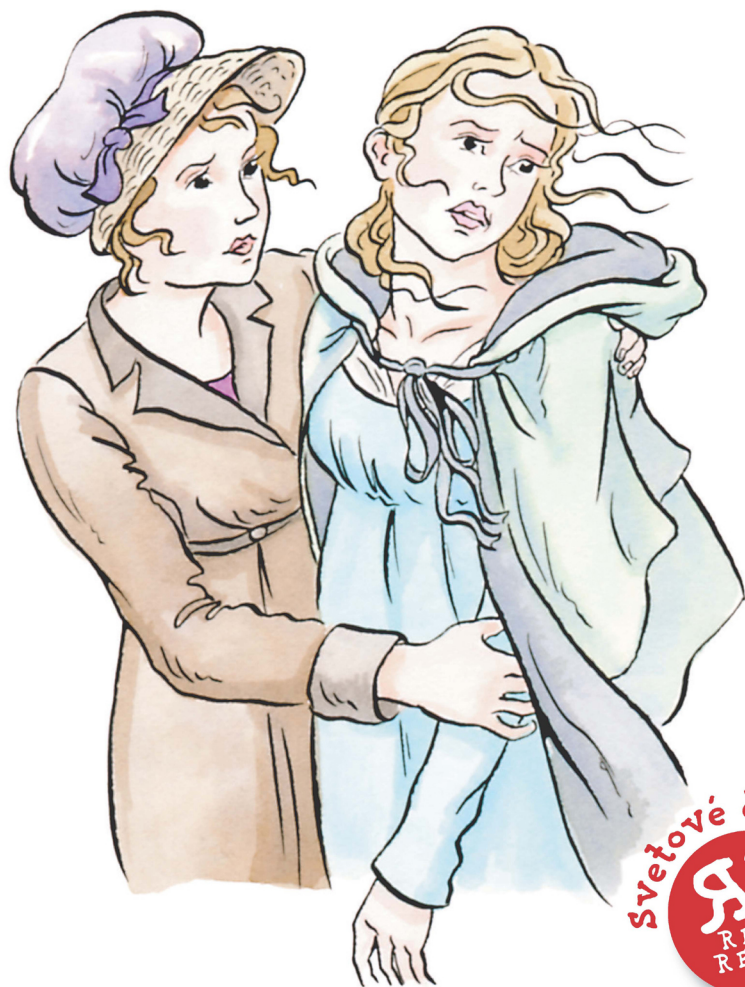

ROZUM A CIT

JANE AUSTEN

Prerозprávała Gill Tavner
Ilustrovala Ann Kronheimer

ROZUM A CIT

Jane Austen

ROZUM A CIT

sloart

Slovak Edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2007
Translation © Beáta Mihalkovičová 2007

ISBN 978-8085-256-6

DIEL PRVÝ

PRVÁ KAPITOLA

Rodina Dashwoodovcov bývala v Sussexe oddávna. Vlastnili rozľahlé panstvo a ich sídlom bol Norland, v strede ich majetkov, kde po mnoho generácií žili takým úctyhodným životom, že si získali dobrú povest' u všetkých známych z okolia. Posledný majiteľ sa neoženil, dožil sa vysokého veku a väčšinu života strávil so sestrou, ktorá sa mu starala o domácnosť a robila mu spoločnosť. Smrť ju však zastihla o desať rokov skôr než jeho a vniesla do jeho života obrovský zlom, lebo aby nahradil stratu, ktorá ho postihla, pozval a prichýlil pod svoju strechu synovca, pána Henryho Dashwooda, inak zákonitého dediča norlandského panstva, ktorému ho aj zamýšľal odkázať. So synovcom, neterou a ich deťmi strávil starý pán nadmieru šťastné roky. Lúbil ich čoraz väčšmi. Neprestajná starostlivosť pána a pani Dashwoodových o jeho želania, ktorá nepramenila zo získania osobného prospechu, ale z ich dobrého srdca, mu poskytovala všetko skutočné pohodlie, akého sa mužovi v jeho veku môže dostať, a deti mu svojou hravosťou priniesli aj chuť do života.

Pán Henry Dashwood mal s prvou manželkou syna, s druhou tri dcéry. Syna, slušného a váženého mladého muža, finančne zaopatrilo značné dedičstvo po matke, ktorého polovicu obdržal po dosiahnutí plnoletosti. Vlastným sobášom však čoskoro nato svoje bohatstvo eš-

te navýšil. Následníctvo v norlandskom panstve preto pre neho nebolo až také dôležité ako pre jeho sestry, ktoré mali dostať len malé veno, a aj to v značnej miere záviselo od dedičstva, ktoré má otcovi pripadnúť po strýkovi. Matka sama nemala nič a otec smel podľa vlastného uváženia použiť iba sedemtisíc libier, pretože polovica majetku po prvej manželke bola určená na zaopatrenie jej dieťaťa, a zostávajúcu časť mohol užívať iba počas svojho života.

Starý pán zomrel, prečítali poslednú vôľu, a tak, ako to chodí takmer pri každom závete, zanechal práve toľko sklamaní ako spokojnosti. Nebol ani taký nespravodlivý, ani taký nevďačný, aby synovcovi majetok odobral, ale urobil to spôsobom, ktorý znížil hodnotu pozostalosti o polovicu. Pán Dashwood si prial viac pre svoju ženu a dcéry, než pre seba a syna: no všetko pripadlo synovi a synovmu synovi, štvorročnému chlapcovi, a navyše s podmienkami, ktoré mu nedávali žiadnu možnosť lepšie zaopatríť ženy, ktoré mu boli najdrahšie a ktoré potrebovali jeho najväčšiu podporu, či už zaťažením majetku nejakým bremenom, či predajom kusa cenného lesa, ktorý bol súčasťou panstva. Všetko spadlo do lona chlapčatu, čo si získalo náklonnosť prastrýka len príležitostnými návštevami so svojím otcom a matkou v Norlande, a pôvabmi, ktoré rozhodne nie sú zriedkavé u dvoj-trojročných detí: nezrozumiteľným džavotáním, nástojčivým dožadovaním sa všetkého, čo sa mu zachce, prefíkanými trikmi a veľkým krikom; tým všetkým vyvážilo hodnotu láskavosti, ktorú starému pánovi po toľké roky venovali neter a jej dcéry. No keďže sa strýko predsa len nechcel zachovať kruto, na znak svojej lásky k trom dievčatám každej z nich zanechal po tisíc libier.

Pán Dashwood sprvu ťažko niesol sklamanie, ale mal veselú a optimistickú povahu a oprávnené dúfal, že bude žiť ešte dlho, a pri dobrom hospodárení môže z výnosov panstva, ktoré už aj tak boli obrovské a ešte stále

spôsobilé trvalo sa zvyšovať, odložiť značnú sumu. Ale bohatstvo, ktoré prišlo tak oneskorene, si užíval len dvanaásť mesiacov. Dlhšie svojho strýka neprežil a celá suma, čo po ňom vdove a dcéram zostala, činila desaťtisíc libier vrátane dedičstva po strýkovi.

Len čo bolo jasné, že nadišla jeho posledná hodina, zavolať si syna a s plnou vážnosťou a naliehavosťou, akú prikazuje ťažká choroba, mu kládol na srdce, aby nezaбудol na nároky svojej nevlastnej matky a sestier.

Pán John Dashwood nebol k zvyšku svojej rodiny veľmi pripútaný, ale dojala ho otcova úzkostlivá prosba na smrtelnej posteli a prisľúbil, že vykoná všetko, čo bude v jeho silách, a postará sa o ich spokojné živobytie. Otcovi sa po tomto ubezpečení ulávalo a pánu Johnovi Dashwoodovi zostalo dosť času pouvažovať, koľko by bolo v jeho silách pre ne vykonať, aby ho to privela nestálo.

Nemal zlú povahu, ak len mať chladné srdce a byť bezohľadne sebecký nepatrí k zlým vlastnostiam: ale vo všeobecnosti ho ľudia rešpektovali, pretože pri plnení zvyčajných povinností vždy postupoval správne, a keby sa bol oženil s milšou ženou, mohol byť ešte váženejší: mohol sa dokonca aj sám stať milším, pretože sa oženil veľmi mladý a mal nesmierne rád svoju ženu. Ale pani Fanny Dashwoodová bola nápadnou karikatúrou svojho manžela: bola ešte obmedzenejšia a sebeckejšia.

Po tom, čo John dal otcovi sľub, sám v duchu uvažoval, že zvýši svojim sestrám súčasné dedičstvo každej o tisíc libier. Ale potom sa mu videlo, že aj jemu by sa zišli. Vyhládka na štyritisíc libier ročne na dôvažok k jeho súčasnému príjmu okrem zostávajúcej polovice dedičstva po matke mu trochu obmäkčila srdce a takmer ho naučila správať sa šľachetne. ‚Áno, dá im tritisíc libier: bude to veľkorysé a pekné! To bude stačiť, aby sa mali vynikajúco. Tritisíc libier! Môže obetovať takú značnú sumu bez ťažkostí.‘ Rozmýšľal nad tým celý boží deň a dodatočne aj niekoľko ďalších a za ničím nebanoval.

Jeho otca ešte ani poriadne nepochovali, už pricestovala jeho manželka so synom a služobníctvom bez toho, že by poslala svokre čo len pár riadkov o svojom zamýšľanom príchode. Nikto nemohol spochybniť jej právo prísť, dom patril jej manželovi od okamihu, ako jeho otec skonal, ale jej netaktnosť k pani Dashwoodovej v tejto situácii bola taká donebavolajúca, že aj ľuďom s priemerými citmi sa jej správanie muselo javiť nanajvýš nevlúdne; no v mysli *tej drubej dámy* sídlil taký prenikavý zmysel pre česť a toľká romantická šľachetnosť, že urážka podobného druhu, nech ju spôsobil alebo obdržal ktokoľvek, vyvolala trvalý odpor. Mladá pani Dashwoodová nikdy nebola v manželovej rodine obľúbená, ale doteraz sa jej nenaskytila príležitosť predviesť, s akou nepatrnou pozornosťou k citom iných ľudí dokáže konať, ak jej to situácia dovoľuje.

Pani Dashwoodová tak bolestne prežívala toto nehanebné správanie a tak vážne ním opovrhovala, že len čo nevesta prišla, bola by sa navždy z domu odsťahovala, nebyť prosieb najstaršej dcéry, aby najprv pouvažovala, kde by sa najlepšie presídlili, a len jej nežná láska k trom dcéram ju nateraz presvedčila, aby ešte zostali, a kvôli nim sa dokonca snažila vyhnúť svárom s ich bratom.

Elinor, najstaršia dcéra, ktorej rady priniesli spomínaný účinok, vynikala inteligenciou a britkým úsudkom, čo ju kvalifikovalo, hoci mala len devätnásť, stať sa matkinou poradkyňou, a našťastie pre ne všetky jej dovolilo zakaždým schladiť prudkosť pani Dashwoodovej, ktorá by ju inak často viedla k nerozvážnosti. Elinor mala vrúčne srdce, láskyplnú povahu a hlbokú citlivosť, ale to všetko vedela opanovať: bolo to umenie, ktorému sa jej matka ešte len potrebovala priučiť a ktoré si jedna z jej sestier predsavzala nikdy neosvojiť.

Mariannine schopnosti sa v mnohých ohľadoch Elinoriným takmer vyrovnali. Bola inteligentná a bystrá, ale vo všetkom prihorlivá, jej žiale i výlevy jej radosti sa nedali

utíšiť. Bola šľachetná, milá, príťažlivá a všetko, len nie rozumná. Neuveriteľne nápadne sa podobala na svoju matku.

Elinor si so znepokojením uvedomovala sestrinu prehnanú precitlivosť, ale pani Dashwoodová ju oceňovala a tešila sa z nej. Obe sa teraz navzájom podporovali vo svojom hlbokom súžení. Slepý záchvat žiaľu, ktorý ich v prvej chvíli uchvátil, dlho úmyselne udržiavali pri živote, znovu a znovu ho privolávali a prehlbovali. Úplne sa svojmu smútku poddali, vedome jatrili svoju bolesť s každou spomienkou, ktorá im to umožnila, odhodlané, že už nikdy sa nedajú utešiť. Aj Elinor hlboko zasiahla ich strata, ale aspoň dokázala bojovať a vynaložiť na prekonanie svojho žiaľu veľkú námahu. Mohla komunikovať s bratom, bola schopná prijať švagrinú, keď prišla, a venovať jej náležitú pozornosť a dokázala aj pobádať matku k rovnakej snahe a povzbudzovať ju k rovnakej trpezlivosti.

Margaret, najmladšia sestra, dobrosrdečná a šikovná dievčina, už do seba nasala priveľa Marianninej romantiky, hoci v skutočnosti nepobrala veľa z jej dôvtipu a vo svojich trinástich rokoch ani zďaleka nevyzerala, že sa v pokročilejšom období života vyrovná svojim sestrám.

DRUHÁ KAPITOLA

Manželka Johna Dashwooda si prisvojila úlohu domácej panej v Norlande a svoju svokru a švagríné degradovala do úlohy hostí. Zaobchádzala s nimi však zdvorilo a pokojne a jej manžel im preukazoval toľkú láskavosť, akú len dokázal cítiť k niekomu inému, než k sebe, svojej žene a ich dieťaťu. Dokonca na ne dosť vážne naliehal, aby naďalej považovali Norland za svoj domov, a keďže pani Dashwoodovej sa žiadne riešenie nezдалo také vhodné, ako zostať tu, kým sa jej nenaskytne nejaký dom v susedstve, jeho pozvanie prijala.

Jej duši sa najväčšmi pozdávalo bývať v dome, kde všetko pripomínalo ich nedávny šťastný život. Vo chvíľach veselosti nebolo veselšej osoby než ona a do budúcnosti hľadela optimistickejšie než všetci ostatní, čo už je samo osebe dosť veľkým šťastím. Ale v žiali sa rovnako bezhlavo nechala unášať predstavivosťou a ani v radosť, ani v bezútešnosti sa nedokázala mierniť.

Mladšia pani Dashwoodová rozhodne neschvaľovala, čo jej manžel zamýšľa vykonať pre svoje sestry. Obráť ich drahého chlapčeka – ochudobniť ho o tritisíc libier! Požiadala ho, aby si to znovu dobre premyslel. Ako si zodpovie pred svojím svedomím, keď okradne vlastné dieťa, svoje jediné dieťa, o takú obrovskú sumu? A aké prípadné nároky by mohli vzniesť slečny Dashwoodové, ktoré sú s ním len spolovice pokrvné príbuzné, čo podľa

nej nie je vôbec žiadne príbuzenstvo, na jeho šľachetnosť, aby dostali takú obrovskú sumu? Je predsa dobre známe, že medzi deťmi z viacerých manželstiev jedného muža sa nepredpokladá nijaká láska, a prečo by mal teda zruinovať sám seba a ich chudáčika Harryho tým, že odovzdá všetky jeho peniaze svojim nevlastným sestram?

„Otcovou poslednou žiadosťou bolo,“ odpovedal jej manžel, „aby som pomáhal jeho vdove a dcéram.“

„Bezpochyby nevedel, čo vraví; desať ku jednej, že v tej chvíli nebol pri zmysloch. Keby bol pri zdravom rozume, nebola by mu prišla na um taká vec, ako žiadať od teba, aby si obral vlastné dieťa o polovicu majetku.“

„Nestanovil konkrétnu sumu, drahá Fanny; len ma vo všeobecnosti požiadal, aby som ich podporoval a prispel k zlepšeniu ich položenia väčšmi, než mohol urobiť sám. Možno by bolo lepšie, keby to nechal na mňa. Určite nepredpokladal, že by som ich opomenul. Ale keďže si vyžadoval môj sľub, nedokázal som ho odmietnuť; aspoň tak sa mi to v tej chvíli videlo. Dal som mu preto sľub a teraz ho musím dodržať. Nezáleží na tom, kedy sa odsťahujú z Norlandu a usadia v novom dome, niečo pre ne musím urobiť.“

„Dobre, nech je teda tak, ale nemusí to byť tritisíc libier. Uvažuj,“ dodala, „ak sa raz s peniazmi rozlúčiš, nikdy sa nevrátia. Sestry sa vydajú a všetko bude fuč. Ak sa, pravdaže, vôbec niekedy vrátia nášmu chlapčekovi...“

„Veď, pravda,“ povedal jej manžel smrteľne vážne, „to mení situáciu. Môže prísť chvíľa, keď Harry oľutuje, že prišiel o takú obrovskú sumu. Keby mal napríklad početnú rodinu, taký príspevok by sa mu veľmi zišiel.“

„Pravdaže áno.“

„Možno by teda bolo pre všetkých lepšie, keby som tú sumu skrátil na polovicu. Päťsto libier by tiež bolo ohromným prílepením k ich majetku!“

„Ó, nadovšetko ohromným! Ktorý brat na svete by urobil čo len polovicu z toho pre svoje sestry, dokonca pre

vlastné sestry! Nieto ešte pre nevlastné! Ale ty máš takú šľachetnú dušu!“

„Nechcel by som urobiť nič nečestné,“ odvetil. „Človek by mal v takej situácii spraviť radšej priveľa ako primálo. Aspoň si nikto nemôže myslieť, že som pre ne nevykonan dosť; dokonca ani ony samy by sotva mohli očakávať viac.“

„Netušíme, čo by *mobli* očakávať,“ povedala žena, „ale nemali by sme rozmýšľať o tom, čo očakávajú, otázka znie, čo si môžeš dovoliť.“

„Určite, a ja si myslím, že si môžem dovoliť dať každej po päťsto libier. Vlastne bez môjho prídavku im po matkinej smrti každej zostane tritisíc libier, to je úctyhodný majetok pre každú mladú ženu.“

„Samozrejme, a teraz som prišla na to, že vlastne nemôžu chcieť vôbec nič. Dokopy si rozdelia desaťtisíc libier. Ak sa vydajú, dobre sa zabezpečia, a ak nie, môžu si spokojne nažívať spolu z úrokov z tých desiatich tisícok.“

„To je čistá pravda, a neviem, či vlastne nebude vhodnejšie nejako podporiť ich matku, kým žije, než ich – mám na mysli čosi ako ročnú rentu. Sestry z nej môžu mať úžitok rovnako ako ona. So stovkou ročne by mohli byť absolútne spokojné.“

Jeho manželka však trochu zaváhala so svojim súhlasom.

„Isteže je to lepšie, než rozlúčiť sa naraz s pätnástimi stovkami,“ povedala. „Ale potom, ak pani Dashwoodová bude žiť ešte pätnásť rokov, tak sme sami seba dobehli.“

„Pätnásť rokov! Moja drahá Fanny, jej život už nestojí ani za polovicu takej sumy.“

„To iste nie, ale všimni si, že ak sa ľuďom platí renta, žijú večne, a ona je veľmi silná a zdravá, a nemá ani štyridsať. Renta je veľmi vážna vec; prichádza znova a znova každý rok a nedá sa jej zbaviť. Neuvedomuješ si, čo chceš urobiť. Veľmi dobre poznám ťažkosti s rentami, le-

bo moja matka znášala bremeno takej platby voči trom starým penzionovaným sluhom, ktoré vyplývalo z otcovej poslednej vôle, a je zarážajúce, aké to bolo pre ňu nepríjemné. Tieto renty sa platia dvakrát ročne, a k tomu ešte problémy s doručením, a navyše sa raz hovorilo, že jeden z nich zomrel a nakoniec sa ukázalo, že nič také sa nestalo. Matka z toho takmer ochorela. Jej peniaze neboli jej, ako vravievala, keď na ne kládli neprestajné nároky; a od otca to bolo strašne nepekné, lebo inak by tie peniaze užívala len matka sama bez akýchkoľvek obmedzení. Nadobudla som k rentám taký odpor, že som si istá, že by som sa dobrovoľne k takej platbe nezaviazala ani za svet.“

„To je určite nepríjemné, mať každoročne vo svojom vrecku takú dieru,“ odpovedal pán Dashwood. „Ako tvoja matka správne poznamenala, človek má majetok, ktorý *nie* je jeho. Zaviazat' sa k pravidelnému plateniu nejakej sumy každý štvrtrok rozhodne nie je žiaduce; zbavuje to človeka nezávislosti.“

„Nepochybne; a nakoniec sa ani vďaka nedočkáš! Ony sa považujú za zabezpečené; ty nerobíš nič iné, len čo sa očakáva, a nevzbudí to žiadnu vďačnosť. Keby som bola na tvojom mieste, čokoľvek by som urobila, počínala by som si nanajvýš uvážlivo. Nezaviazala by som sa dať im niečo každý rok. V niektorých rokoch môže prísť veľmi nevhod obetovať aj sto, alebo dokonca päťdesiat libier z našich výdavkov.“

„Myslím, že máš pravdu, drahá, v tomto prípade bude lepšie nedávať im žiadnu rentu, keď im príležitostne dám hocikakú sumu, bude to oveľa užitočnejšie než každoročný prídel, pretože keby sa cítili zabezpečené väčším príjmom, len by si žili na vysokej nohe, a na konci roka by preto neboli ani o halier bohatšie. Tak to určite bude najlepšie. Päťdesiat libier tu a tam ako darček im zaručí, že sa nebudú musieť trápiť pre peniaze, a myslím, že to vyhovie môjmu sľubu otcovi.“

„Určite áno. Skutočne, aby som pravdu povedala, som si istá, že tvoj otec vôbec nemal na myslí, aby si im dával nejaké peniaze. Pomoc, na ktorú myslel, je bezpochyby iba niečo primerané, čo sa dá od teba očakávať: napríklad poobzerať sa po nejakom malom domčeku pre ne, pomôcť im presťahovať sa, a posilať im nejaké drobnosti ako darčeky a tak... skutočne, bolo by to veľmi čudné a neprístojné, keby chcel niečo iné. Len uvažuj, môj drahý, ako nadmieru spokojne si môže tvoja nevlastná matka a sestry žiť z úrokov zo siedmich tisícok libier, a to okrem tých tisíc, čo každé dievča dostalo, ročne im to každej vynesie päťdesiat libier, a z toho, pravdaže, prispievajú matke na stravovanie. Dokopy budú mať päť stoviek do roka, a čo by, preboha, štyri ženy ešte chceli viac? Budú žiť tak lacno! Za domácnosť nedajú vôbec nič. Nebudú mať koč, ani kone, a sotva nejaké služobníctvo, nebudú pozývať spoločnosť a nič iné im nebude treba. Len si predstav, ako úžasne sa im bude žiť! Päťsto ročne! Som si istá, že ani nedokážem vymyslieť, na čo ich môžu minúť, a je dosť absurdné pomýšľať na to, že im ešte niečo dáš. Skôr ony budú môcť dať *tebe*.“

„Čestné slovo, zdá sa, že máš úplnú pravdu,“ povedal pán Dashwood. „Môj otec toho určite nemal na myslí viac, než hovoríš. Teraz tomu jasne rozumiem a prísne splním svoj záväzok takým druhom pomoci a láskavosti, aký si práve opísala. Keď sa matka presťahuje do iného domu, ochotne jej poskytnem svoje služby a budem jej k dispozícii, pokiaľ len budem môcť. Hádám by bolo prijateľné, keby sme im darovali nejaký drobný kus nábytku.“

„Istotne,“ prikyvovala jeho žena. „Ale ešte o jednej veci treba pouvažovať. Keď sa tvoj otec a matka prisťahovali do Norlandu, predali síce nábytok zo Stanhillu, ale čínsky porcelán, strieborný servis a obrusy si nechali, a tie si teraz odnesie tvoja matka. Jej dom bude hneď úplne zaprataný!“

„To je nepochybne vážna úvaha. Cenné dedičstvo, to je pravda! A niektoré kúsky servisu by boli veľmi milým doplnkom k nášmu zariadeniu.“

„Áno, a raňajkový čínsky porcelán je dvakrát taký pekný ako ostatné kúsky v tomto dome. Podľa mňa až prípekný tam, kde si *ony* budú môcť dovoliť bývať. Ale už je to raz tak. Tvoj otec myslel len na *ne*. A musím povedať aj to, že mu nedlhuješ žiadnu mimoriadnu vďačnosť, a nemusíš byť ani pozorný k jeho želaniam, lebo obaja dobre vieme, že keby mohol, takmer všetko by zanechal *im*.“

Tomuto argumentu sa nedalo vzdorovať. Dodal jeho úmyslom presne ten posledný kamienok, ktorý predtým chýbal jeho rozhodnosti, a napokon sa rozhodol, že by bolo absolútne nepotrebné, ak nie nanajvýš nevkusné vykonať pre vdovu a deti pozostalé po jeho otcovi viac, než presne ten druh susedskej pomoci, aký načrtla jeho žena.

TRETIA KAPITOLA

Pani Dashwoodová zostala v Norlande ešte niekoľko mesiacov nie preto, že by sa jej nechcelo sťahovať, keď už pohľad na všetky známe zákutia v nej prestal vzbudzovať bolesť, čo veru trvalo istý čas, lebo len čo jej duša začala ožívať a jej myseľ dokázala vyvinúť iné úsilie, než prehlbovať zármutok melancholickými spomienkami, nevedela sa dočkať, kedy odíde, a neúnavne sa dopytovala po vhodnom príbytku v okolí Norlandu, pretože odsťahovať sa ďaleko od milovaného miesta bolo pre ňu nemožné. Nepodarilo sa jej však nájsť bývanie, ktoré by zodpovedalo jej predstavám o pohodlí a spokojnosti a zároveň vyhovel sporovlivosti najstaršej dcéry, ktorá vďaka svojej uvážlivosti rozhodne zamietla niekoľko domov, ktoré by sa páčili jej matke, lebo boli príliš veľké na ich príjem.

Pred svojou smrťou povedal manžel pani Dashwoodovej o synovom sľube, ktorý upokojil jeho posledné myšlienky na tejto zemi. A ani ona nepochybovala o synovej úprimnosti a kvôli dcéram ju to uspokojilo, pretože jej samej by aj oveľa menší odkaz než sedemtisíc libier zabezpečil blahobyť. Ale tešilo ju to aj kvôli synovi, najmä kvôli jeho svedomiu, a vyčítala si, že bola predtým nespravodlivá k jeho charakteru a neverila, že by bol schopný nejakej šľachetnosti. Jeho láskavé správanie k nej a sestrám ju však presvedčilo, že mu ich dobro leží na

srdci, a dosť dlho sa pevne spoliehala na jeho veľkodušné úmysly.

Opovrhnutie, ktoré od počiatku ich známosti pocítovala voči neveste, sa po bližšom poznaní jej charakteru, ktoré jej umožnil polročný pobyt v jednom dome, ešte prehĺbilo, a napriek jej odhodlaniu správať sa k nej slušne a s materskou láskou obe dámy čoskoro zistili, že bývať spolu pridlho pod jednou strechou by bolo neznesiteľné, keby sa nevyskytli isté okolnosti, ktoré podľa mienky pani Dashwoodovej predstavovali väčší dôvod, aby jej dcéry v Norlande ešte zostali.

Tou okolnosťou sa stal rozvíjajúci sa vzťah medzi jej najstaršou dcérou a bratom manželky Johna Dashwooda, džentlmenom a príjemným mladým mužom, ktorého im predstavili čoskoro po tom, čo sa jeho sestra usalašila v Norlande a ktorý tu odvtedy trávil väčšinu svojho času.

Niektoré matky by podporovali takýto vzťah zo zistných dôvodov, lebo Edward Ferrars bol najstarším synom muža, ktorý zomrel veľmi bohatý; a iné by ju zase z obozretnosti zakazovali, keďže okrem celkom drobnej sumy celý jeho majetok závisel od vôle jeho matky. No pani Dashwoodovú by sotva ovplyvnili podobné úvahy. Stačilo jej, že mladý muž sa zdá milý a ľúbi jej dcéru a že mu Elinor náklonnosť opláca. Bol to presný opak jej doktríny, že páry, ktoré sa priťahujú svojimi vlastnosťami, istotne odlúčia majetkové rozdiely; a nedokázala si predstaviť, že by človek, ktorý Elinor pozná, nevidel jej výnimočné vlastnosti.

Edward Ferrars si u nich nezískal dobrú povest' nejakým zvláštnym čarom osobnosti alebo vystupovania. Nebol ani pekný a jeho spôsoby si vyžadovali dôvernú známosť, aby sa niekomu videli príjemnými. Z ostýchavosti o sebe príliš nehovoril, ale keď prekonal svoju vrodennú plachosť, jeho správanie naznačilo otvorené láskyplné srdce. Oplýval značnou inteligenciou a vzdelanie ju ešte podstatne prehĺbilo. Ale nebol vybavený schopnosťou

a ani povahou vyhovieť želaniam svojej matky a sestry, ktoré z neho chceli mať významného... ani nevedeli ko- ho. Chceli mu skrátka zadovážiť také či onaké vysoké po- stavenie. Jeho matka si želala vtaiahnuť ho do politických záležitostí, dostať ho do parlamentu, alebo ho aspoň spo- jiť s vtedy najvýznamnejšími osobami v krajine. Aj jeho sestra si to priala, ale kým sa táto požehnaná budúcnosť naplní, jej ambíciu by uspokojujú, keby sa aspoň vozil v obrovskom kočiari. No Edwarda neťahalo za význač- nými mužmi a kočmi. Jeho najvrúcnejšie želania sa upie- rali k domácejmu šťastiu a pokojnému súkromiu. Našťas- tie mal ešte jedného, oveľa sľubnejšieho mladšieho brata.

Edward už trávil v dome niekoľko týždňov, kým pri- tiahol pozornosť pani Dashwoodovej, pretože ešte vždy natoľko trúchlila, že nebola schopná zaoberať sa svojím okolím. Všimla si len, že je tichý a utiahnutý, a mala ho preto rada. Neobťažoval ju v jej nešťastnom rozpoložení konverzáciou v nevhodnej chvíli. Prvý raz ju pritiahla k sú- stredenejšiemu pozorovaniu a sympatiám zmienka o tom, aký je odlišný od svojej sestry, ktorú iba náhodou utru- sila Elinor. Takýto kontrast ho zvlášť odporučil do priaz- ne jej matky.

„To celkom stačí,“ povedala, „celkom stačí, ak niekto povie, že sa Fanny vôbec nepodobá. To značí, že je mi- lý. Už teraz ho mám rada.“

„Myslím, že si ho obľúbite, keď ho lepšie spoznáte,“ povedala Elinor.

„Obľúbim?“ odvetila matka. „U mňa sa sympatie vždy vyrovnajú láske.“

„Možno si ho budete môcť vážiť.“

„Doteraz som nevedela, že sa úcta dá od lásky oddeliť.“

Od tej chvíle si pani Dashwoodová dala záležať na tom, aby sa s ním bližšie zoznámila. Jej prívetivé spôsoby čo- skoro zahnali jeho uzavretosť. Veľmi rýchlo vypozerovala jeho prednosti; jej vnímavosť azda trochu vyburcovalo presvedčenie o jeho vzťahu k Elinor, no naozaj sa ubez-

pečila, že je to vzácny muž, a dokonca aj jeho plachosť, ktorá bola v rozpore s jej predstavami o vystupovaní mladého muža, ju prestala nudiť, keď zistila, že má vrúcne srdce a láskyplnú povahu.

Len čo v jeho správaní zaznamenala prvé náznaky lásky k Elinor, hneď považovala ich hlbokú vzájomnú odanosť za istú vec a nádejala sa, že sa ich sobáš rýchlo blíži.

„O niekoľko mesiacov, moja drahá Marianne,“ povedala, „bude naša Elinor s najväčšou pravdepodobnosťou vydatá a usadená. Nám bude chýbať, ale *ona* bude šťastná.“

„Ach, mama, čo si len bez nej počneme?“

„Nečaká nás odlúčenie, zlatko. Budeme bývať len zo pár míľ od seba a každučký deň sa budeme stretávať. Získaš brata, skutočného láskavého brata.* Edwardovo srdce si nadovšetko vážim. Ale tváriš sa vážne, Marianne, neschvaľuješ sestrinu voľbu?“

„Hádám to je trochu prekvapujúce,“ odvetila Marianne, „Edward je milý a mám ho zo srdca rada. Ale predsa, nie je taký... čosi mu chýba... nemá takú nápadne peknú postavu; nie je v nej nič z pôvabov, ktoré by som očakávala u muža, čo si navždy získa moju sestru. Jeho očiam chýba tá oduševnenosť, ten oheň, ktorý hneď prezradí hlbokú dušu a inteligenciu. A okrem toho všetkého, veď on vôbec nemá vkus. Hudba ho sotva oslovuje, a hoci veľmi obdivuje Elinorine kresby, nie je to obdiv človeka, ktorý ich naozaj dokáže oceniť. Stále Elinor pozoruje, keď kreslí, ale je jasné, že v skutočnosti nevie o kreslení nič. Chváli ju ako zaľúbený, nie ako znalec. Pre mňa musia byť tieto vlastnosti v jednote. Nedokázala by som byť šťastná s mužom, ktorého vkus v každom bode nezodpovedá môjmu. Musí vyhovieť všetkým mo-

---

* Švagra. Noví členovia rodiny sa po sobáši považovali za pokrvných príbuzných, a tak sa aj oslovovali.